

Quand a cunprénn la televisiån

L'èter dé ai èra a fèr spaisa int un supermarket. In fila ala càsa dnanz a mé ai èra una sgnàura che, apugè in vatta al carèl insàmm ala ròba da magnèr e ai detersìv, l'avèva un gran scatlàn con dånter un televisiåur da 32 pòliz, ón ed chi televisiùr mudèren sutìl, *ai cristalli liquidi*. L'ha paghè incòsa adruvånd una *credit card* e pò vî ch'l'è andè tòtta cuntänta dla sò spaisa.

Una sîra ed tant ân fà mî pèder l'arivè a cà con una fäza da tór in gir ch'l'inamurèva. Däpp un pòc, in st månter ch'ai èren a zanna, fagànd bãcca da rédder, al salté só digànd ch'l'avèva urdnè un televisiåur. L'èra – gèssel ló – un'ucasiån ch'ai avèva ufèrt un sò amìg, ch'a psèven paghèr un tant al mais e vî acsé. Figurèv la mî cuntintazza: la televisiån in cà! Acsé, al sàbet sîra a n arènn pió avó la necesità d andèr al barr in dóvv la padrånna, quand äli ùltmi nòt ed "*Domenica è sempre domenica*" äli èren drî a finìr insàmm al "*Musichiere*", l'arivèva int la salatta a smurzèr la televisiån... A mé a m avanzèva la vójja ed vadder "*Aria del ventesimo secolo*", un progråma culturèl ch'l andèva in ånnda sóbbit däpp la tråsmisiån ed Mario Riva.

Una ciòpa ed stmèn däpp al televisiåur (19 pòliz d una mèrca scgnusó – Unda Radio – naturamänt tòtt ed laggn) al fé al sò ingrès in cà. L'arivè in vatta a un trizèccuel a mutåur, ed quî ch'i adruvèven anc i sulfanèr, sånza inbalåg' ed cartån, acsé, ala bróttta. Fra i acesòri ai èra al tavlén col rôd e al stabilizadåur dla curänt. Al prèmm l'èra óttìl par prilèr l'aparacc' da tòtti äl pèr, sånza andèr a rìsg ch'al ciuchèss in tèra r l'å Al secånnd - stand a quall ch'i gèven i cumerziånt - l'èra un scatlòt elètric indispensåbil pr evitèr che un sbèlz ed tensiån al psèss arvinèr al televisiåur. Mé però ai ho sånper avó al suspèt ch'al fòss un quèl inóttìl, che i cumerziån i t apugèven såul par ciucèr di bajùc.

Al "tètnic", sé, insåmma, l'umarèl ch'l'avèva da muntèr incòsa, l'arivè in motoziclatta (un MV 125), dscurdån-

des ed tór sig l'antanna e al túb ed fèr par tgnìrla só. Acsé al turnè in butaiga con mé par drî in *equilibrio precario*, parché avèva da tgnìr in vatta al spål antanna e túb... Mo al bèl l'è ch'am tuché anc d andèr in vatta ai cópp con ló, par dèri una man a fisèr incòsa a un camén...

A m arcòrd cum fòss adès l'emoziån ch'a pruvé quand al schèrum al s iluminé, fagànd aparìr al monoscòpi dla RAI, cal quèl tånnd e imòbil. Sé, parché äl tråsmisiån äl cminziapièven vèrs al zènc dal dāpp-mezdé e int un ónnic canèl, al prèmm.

Mo la sudisfaziån pió granda a la pruvé al sàbet sîra quand, fenalmänt, däpp al "*Musichiere*" a psé guardèr "*Aria del ventesimo secolo*" sånza che inción al vgnèss a smurzèr al televisiåur...

La nòstra tèra

Girundlånd par Bulaggna däl vòlt as càta däl vèghi surprais. Quasta què sätta – pr esånpi – l'è una cìsa mudèrna, nòva nuvånta. A la psì vadder a Pscaròla, drî dala Vèlla Tamba, in mèz ai cundumènni ed vî Cà Bianca. Secånnd mé sta cìsa (*Chiesa Cristiana Avventista del Settimo Giorno*) l'è la dimustraziån che un brèv architatt al pòl progetèr un quèl ultra-mudèren tgnand però presånti äl tradiziån lochèl. Qué ai é una tårr (sånza äl canpèn) mo ch'l'è ispirè ai nùster canpanèll. A man stanca ècco un palazén ch'al pèr una cìsa mo che invèzi l'è quèl èter. Par tè

ra a catån una bèla salghè in tèra còta invèzi che dal catràmm... Insåmma: un lavurìr fāt cum vā, rispetānd l'architètūra dāl nòstri cīs (anc se la religiån la n é brīsa la stassa). Magāra i avèssen fāt acsé anc a Cīsa Nova, fōra ed San Stēven: drī dala cīsa "vēcīa" i han tiré só cla "nōva"... ch'la pèr un òs-būs apugé só par la culéinna, un quèl ch'fā spadīr i dént!

Dal panirån ed Cúccoli

Mé an sò vuèter, mo a mé ògni vòlta ch'am cåpita d andèr in canténna a zarchèr quèl, ai sèlta sånper fōra anc quèl èter, magāra una cōsa che mé an m arcurdèva pió d avoir. Ecco dånca che l'èter dé a m é capitè in man... Moby Dick! Pòst che in cà nòstra, quand mé ai èra un cínno, di bajùc par cunprèr di lìber ai n avån sånper avó púc (mo mé am sån pò arfāt da pió grand...), am sån dmandè d in dóvv al psèss mõi vgnìr cal lìber che lé. Pånsa che te pånsa, ecco l'arspòsta: l'èra stè un regål dla mî Prémma Comeniån!

Al capitån Acab, al Pequod... pianén pianén i nómm i én saltè fōra sfujånd da sèder par tèra cal lìber inspulvrazè. A m é vgnó in amänt anc i lìber dla Bibliotèca dla scòla, ch'ai èren ublighè a purtèr a cà e che mé an lizèva mõi: con i Prè ed Cavrèra a dispuziån, figurèv se mé a stèva in cà a lèzer däl stòri gnulåusi! Nuèter cínno a preferèven inventèr äl nòstri aventùr con la fantasi: la canalatta la dvintèva un fiómm africån e Geppe, al gāt, un leån afamè ed chèren umèna. Ala fén ed tòtt sti pensìr an m arcurdèva pió cus ai èra andè a zarchèr in canténna... Mo a sån stè cuntànt pr una vòlta d avoir tirè fōra cal lìber dal panirån ed Cúccoli!

Ultimèssima!

Al nòster coretåur di sbåli, nonchè profesåur emèrit ed bulgnais, Bertén d Sèra (Roberto Serra) l'è dvintè al papå ed du gemì, un mastièn e una fammna. La nutèzzia l'è frassca frassca, arivè aìr sîra (18 d avréll) dala Repòbblica Cèca, in dóvv la vīv l'Anna, la belèssima mamà.

Åspitånd ed vadder stål däu maravai, a vlån mandèr a tòtta la nòva famajja di Sèra una scariulè d avgùri ed felizità, salùt e tanti còs bõni.

Al fularén

L èsen ch'al vâula

Dâpp al'ùltma guèra a Melacâpa a i èra una plómma ch'la fèva i cinén e, pròpi int la barlaida drî a Raggn, int una catapaccia tótta inbarlè, a i stèva una famajja ed puvrètt. I èren tante dío puvrètt ch'i magnèven arîsg una vòlta al dé e ón, a tûren, al stèva sánza parché an n èra mâi asè par tótt. I ragazû ed cà i dmandèven al nòn:

- *Nòn, parché an saggna brîsa di sgnâuri? Quand dvintaraggna pén ed góbbi anc nuèter?*

E al nòn l arspundèva sänper:

- *Quand a vdrî un èsen vulèr.*

Chi tuètt i s mitèvn a rédder, però i i cardèven anc un puctinén. E i andèven sänper int al stalàtt dóvv l èsen al biasèva la sò pâja, i i fèven socuanti caràzz e i gèven:

- *Al mî bèl sumarèl gentîl, vâula dânc, vâula in zîl!*

La maténna apanna dsdèssd i andèven ed vulè dal èsen:

- *Èt intenziân ed vulèr, incû? Guèrda che bèl zîl sánza nóvvel, l é pròpi al dé adât par vulèr!*

Mo l èsen, puvràtt anca ló parché l avèva una gran vójja ed fagggn, al badèva rasegnè a biasèr la sò pâja.

A i arivé un mais ed gran piôva, al fiómm al dvinté gròs, sänper pió gròs, acsé l èrzen l andé a tarsâc e l'âcua la cruvé tótt i canvèr e i pian bâs dâl cà. Cla pôvra zânt i tgnènn scapèr in vatta a i còpp, dóvv i purténn anc l èsen ch'l èra l ónnic quel ch'i avèven. I fangén i zighèven par la pòra. Al nòn, par métri chièt, a i cuntèva tanti fòl e ed quand in quand, par fèri rédder, al gèva al èsen:

- *Dí só, té, sumarnâz, vâddet cum a sän méss? Se t fòss bân ed vulèr, t préss purtères tótt int la tèra sótta!*

Invèzi i fónn salvè dai punpîr ch'i arivènn a caghèri con una bèrca. Mo al èsen, un pô inspuré, a i véns l arstén e an i fó vèrs ed fèrl andèr in vatta a cla bèrca. I ragazû i sgnulèven e i al preghèven: *Vén con nó, vén con nó!* Mo i punpîr i dezidènn d andèr, digând:

- *Adès avân da salvèr tanta zânt, par l èsen a turnarân pô dâpp, una péinna acsé schivâusa la n s èra mâi véssst.*

Al fó acsé che la bèrca l'andé vî e l èsen l avanzé là, piantè in vatta ai còpp.

Vlív savair cum al fó salvè? Con l elj

còter! Cal gran galavrân a mutâur al s farmé sâura ala sò tèsta, un punpîr al véns zâ a sbindlón con un ligâm, al lighé l èsen sâtta ala panza e al galavrân al parté dezîs vèrs la salvazza. Al fó acsé che chi ragazû, tótt a sèder in vatta al èrzen insàmm ai paisàn, i vésssten arivèr al sò sumarnàtt da là só in èlt, pròpi dal zîl. I saltènn só in pî tacând a rédder, a saltèr e svarsland felîz.

- *Al vâula, al vâula, che maravajja, a sän di sgnurón anc nuèter!*

Dal acanpamânt di aluvionè, tótta la zânt i dmandèven:

- *Cus é suzès? Cus é stè, cus é cla vérgna?*

E i ragazû:

- *Al nòstr èsen al vâula, adès a sän dvinté di sgnurón!*

A i èra chi scusèva la tèsta, chi guardèva pr âria, chi guardând i tuètt pén ed svarsûra fèva zrisén anc in cla situaziân brîsa tròpa alîgra. In cal mumânt, con cl èsen là só pr âria ch'al rangèva... cme un sumâr, al parèva che stramèz ai nuvlón nîgher ai fòss spuntè una spîra ed sâul.

A méttèr in scuèder i cínno, al fó al nòn ch'al i déss:

- *Sé, i mî ragâz, a v garantéss che vuèter a sî pròpi di sgnurón parché avî tótta la vétta a canpèr, a sî inuzént, unèst e stièt cum as pôl èser ala vôstra etè. Zarchè ed mantgnîrur sänper acsé, cla ricazza che lé an v la purtarâ mâi ví inción!*

Gigén Livra

Persunâg' bulgnîs

La Renata e Antonio

In sti dé d avréll don e òmen ed bón prinzéppi e d bôna memòria i van in piâza e in chi èter sît dóvv a s arcòrda al tãnp dâl lôt dla Resistânza e dla Liberaziân.

Purtròp i dvântènn sänper pió pûc, mänter i crassen quî ch'i fan cânt ed gnént pr an dscârrer ed cla zânt che la vré adiritûra scanzlèr i séggn dal pasè, la veritè ed pâgin terébbil dla nôstra stòria. Acsé, in sta ucasiân, mé a vói arcurdèr dû persunâg' ch'i han fât pèrt a chi ténp dla Resistânza in tèra emiglièna: la Renata Viganò e Antonio Meluschi, cunpâgn ed faid puléttica, d intarès leterèri, d lòta partigèna e anc cunpâgn ed vétta.

La Renata, nèda a Bulâggna dal 1900 da una bôna famajja, fèn da ceñ-

na la dimustré la sò vucaziân pr al scrîver. Par aiutèr i sù ai tuché d interânper i stûdi e l as mité a lavurèr da infarmîra. Intinimòd, dal 1933 ai riusè ed publichèr al sò prémm rumanz.

Antonio l èra d urèggin dla pruvènzia ed Frèra, nèd dal 1909 da genitûr scgnusó, l avèva pasè un'infanzia difézzil stra l'uspèzzi di bastardén (*la fâbrica di fangén*, còmm al la ciamé int ón di sù rumanz) e una quèlca famajja adutîva ch'al le sfrutèva fagandi fèr di lavurîr ómmil e fadigûs. L amâur par la letûra ai fé pô madurèr una cusianza puléttica; cuntrèri al fasîsum, considerè "un priglâus soversîv", al padé la persecuziân e la galèra, dóvv ai truvé anc Antonio Gramsci, che par schèrz al le ciamèva "al strózz".

L'incânter con la Renata al fó dal giàmmer dal '35: Antonio, sorvegliè dala polizî puléttica, vagabânn sánza cà, grâzie a un amîg dla dòna, al fó ospitè a cà ed lî, ch l'èra int la Mascarèla, al nómmer ssantatrî secânn. In cla cà, int al fradd invèren ed cl ân, "Tonino", con al gât in vatta ai znûc par scaldères un pôc, al finé ed scrîver al sò prémm líber "Pan", ch'al cuntèva la stòria dla sò vétta difézzil e la Renata l'avé mòd ed cgnósser bân âl qualitè umèni e leterèri ed ste zâuven che fenalmânt l avèva truvé un cuèrt sicûr. Dû ân dâpp i dû i s maridènn e i adutènn un fangén ed genitûr scgnusó, Agostino, ciamé afetuosamânt Bu.

Con Agostino int i ân '50 a sän stè a scòla insàmm, int l istitût tècnic par raunîr, e ló dâl vòlt al cuntèva ai cunpâgn che int al period dla guèra clandesténna l èra stè con la mèder int al vâl ed Cmâc "a fèr al partigiân". Defâti tant la Renata che al maré i fónn curagiûs cunbatént dla Resistânza in Rumâgna e int al Frarais fèn ai dé dla Liberaziân. Ed cla gran esperiânza ed vétta la Renata la purté i séggn vîv int âl pâgin ed *L'Agnese vâ a morire*, ón di pió bî líber só la Resistânza, un cheplavâur, che dal 1949 as meritè al Prèmi *Viareggio* e a i n fó fât anc un fillm dal regéssta Giuliano Montaldo.

Chi s arcòrda pió, in sti ténp d indiferânza, ed sti dû persunâg' ch'i han dè lósster ala lòta par la concuéssta dla libartè e dla democra-

zi? Tòtti al vòlt ch'a sán pasè pr al zardén intitolè ala Renata, int al Quartir Sèvna, in fänd ala vî di Urtlàn, an ho mài vést inción farmères un mumänt, almanc par curiosità, a guardèr cla prèda ch'l ha in vatta una làpid cénna cénna con al sò nómm e la sò imàzin.

Silvano Rocca

Renata Viganò e Antonio Meluschi
(fotografì ed Walter Breveglieri)

L udàur däl mail

A sán con mî maré in vatta al trenén ch'al travèrsa la Vâl dl Ádige, da Bulzàn a Meràn.

Al trèno al và piotòst pian, e äi farmè äli én féssi. Atais ala ferovî, in fännd ala vâl, i córren insàmm la strè e al fiómm. L é un utàbber stupànnd, d atàuren äi muntàgn äli én bèle fté con la sò fténna d autón, ràssa e durè, e la vâl l'é cultivè a mìl a persîta d òc'.

I àlber i dstànnden äi bròc càrghi di sù tesòr: *gold* durè o *delicious* ràssi e lósstri che äli ôver, in pî in vatta äi càra ch'äl pàsen stra äi piantè, i stàchen con gherb.

Int una staziàn al trèno al s'afairma atais a un capanàn, fòrsi un gran frîgo, con dnanz di gran mócc' ed cäs culurè pénni ed mail. Un udàur fòrt e dâulz l arîva al mî nè e al rinpèss al scunpartimänt, armagnànd anc quand al trèno al partéss. A sèr i ûc', a m apòg' al schinèl e a respîr a fännd cl udàur.

In cà mî äi mail äi n én mài manchè, in autón mî pèder l in cunprèva dai cuntadén almànc dū quintèl. E par tòtt l invèren a psèven tór só da cla risèrva preziaüsa, ai magnèven a tòtt i pàst, pasànd diretamänt dala pastasótt a la frûta, fòra cha la dmannga quand, dâpp äi tajadlènni in bròd, a magnèven anc l alàss.

E tòtt i dâpp-mezdé, dâpp ala scòla, mé a fèva mrandda con na maila col pan. Alàura, a dîr la veritè, mé aré preferé pan e cecolèta, o pan e parsótt, cme a sintèva cuntèr dal mî cunpâgni ed scòla, mo bsugnèva ch'um cuntin-

téss: andèva dänter al fradd stanziàn ch'l éra la nôstra dispansa, e sóbbit ai éra culpé da l udàur cgnusó, ch'al vgnèva dal mócc' ed mail dstaisi sol pavimänt.

Cal magnèr ala bôna al psèva dvintèr una gulusità quand mî mèder l in cusèva una làta int al fàuren dla cusénna econòmica. Alàura l udàur däl mail, pió bân, fòrt e penetrànt, al se strumnèva par tòtta la cà, digànd che cal dé lé arènn avó anc al dâulz.

Anc al dé d incû mé a sán *meladipendente*, l é pió fòrt ed mé, tòtti äli ucaziàn äli én bôni par magnèren ónna: a metè dla matèrna o dal dâpp mezdé, o la sîra, prémma d andèr a lét.

Am piašrèv anc magnèri còti, mo a pàns ai stiatén int al fàuren e acsé, pr opurtunità, a rinónzi a ste piašair.

Äi mail d adès äli én bèli, sèni e bôni, epûr mé ai ho una gran nustalgî ed qualli cénni, brótti e gnanc tant sèni, ed quand mé ai éra cénna. Cäl mail is ciamèven *Abundanza* e i um dîsen ch'in s cultiven pió, pròpi parché i àlber in fèven tanti, mo tròp cénni.

Avèrr i ûc': äi piantè ed mìl in i én pió, Meràn la se dstannnd int la sò vairda cànca.

- *Durmîvet?* l um dmanda mî maré.

- *No, a respirèva l udàur dla mî infanzia.*

la Nòccia d Bastèl

Parént sarpént

Quassta l'é una stòria ed tant ân indrî, quand la sozietè dal telèfon la s ciamèva TIMO. Däl gabén ai n éra manc, però äi funzionèven, e i aparécè' i andèven a getón e brîsa con la schèda elettromagnètica e pò, sàuratótt, i n èren gnanc arivè i telefonén.

Avi da stèr a savair che däntr a una gabénna a i éra, ón ed bända a cl èter, l aparécè' telefònic e la machinata di getón, dâu casàtt ed fèr con al sò tâi pr insfilzèri äi munaid o i getón, che un pòc äi s'arvisèven, anzi fòrsi i èren parént. Un bèl dé a i suzdé che la machinata la s munté la tèsta e invèzi che dèr di getón con la scanladûra sàul pr un vèrs, la s mité a mèttri fòra con däl raig anc par travèrs, come dîr a *principe di galles*, parché ultimamänt l éra turnè ed môda. Sàul che l aparécè' o ai spudèva fòra o i andèven zà par

travèrs ch'i al fèven strangusèr tant da bluchères; e tòtt al dé vî d lóng a quistiunèr.

Sänper lî, dâpp un pòc ed tänp, la taché a dîr che al sò nómm al n era pió "getunîra", dèto ch'i èren arivè i ténp dla môda al'americhèna, mo *slòtt masín* ch'ali én cäl machinàtt con däl fnèster par dnanz d in dóvv ai sèlta fòra di limón, däl zrîs, däl campèn che quand a s in tròva trai prezîsi al impèra la tâca a spudèr fòra un sclémme ed getón; sàul che sta cumbinaziàn la n cåpita quèsi mai. Insàmma la *slòtt masín* l'é una spèzie ed *flipper* (sänper rôba americhèna) mo sänza äi bäl: defàti lî l'é fammna e invèzi al *flipper* l é màsti; e pròpi par sta fazannda däl bäl l aparécè' telefònic al vlèva cmandèr ló, còmm ai suzèd in ògni famajja ch'a s rispèta, parché al cuntèva de pió, tant é vaira ch'al cuntèva anc tòtt i scât däl telefonè. Mo lî, con cal caraterén ch'l'avèva la n in vlèva savair ed stèr par d sàtta! Insàmma: l'éra tòtta una lît, tant che i tènic dla TIMO i arivènn ala dezisiàn ed separèri, aprufitänd anc dal fât che oramâi as druvèva äi schèd magnetizè.

Al fò acsé che l aparécè' a getón e la getunîra i vgnènn smuntè e purtè vî tòtt e dû; e adès i srän, ruznènt e inspulvrazè, in fännd a un magazén dóvv i n han pió rasàn né vózza ed litighèr.

Elio Evangelisti

Stòria dal làuv ch'l incuntré, purtòp par ló, Scufièna Ràssa

Ai éra una vòlta un làuv ch'l avèva sänper una gran sghèssa. Al girèva, dsprè, tòtt al dé sänza truvèr mài gninte da magnèr. L éra un làuv sulitèri e melmèss: inción èter làuv al le vlèva sîg. Apanna ch'al s'avsinèva a un quèlc branc, al vgnèva cazè vî malamänt e lò al scapèva in fûria, con la cô str äi ganb. Purtròp l éra anc cilubén e quand al pruvèva d'andèr a câzia da par lò, al fèva un gran malépp. Magnèr l éra sänper pió difèzzil e l avèva da cuntintères con tòtt quall ch'al catèva: lunbrîg, fónnz e pòc èter. Gîra che te gîra, un dé al s'artruvé int un bòsc brîsa tròp féss: la lûs dal sàul la pasèva stra i râm di àlber e l'inluminèva alîgra i fiûr chi spuntèven in mèz a l'èrba, tòtt lóng al sintîr.

- *Che fām ch'ai ho* – al pinsèva al làuv inst manter ch'al rumghèva stramèz ai zaspói, fagànd un gran plócc – *an i é gnínte da magnèr gnanc què?*

I limalén dal bòsc, inspuré da tòtt cal tananai, i stèven imòbil dānter int àl sò tèn, sānza gnanc tirèr al fiè, intānt che al làuv al lunbrighèva in tòtt i cantòn.

- *I én trî dé ch'an sbiasûg gnanc un cuvlén; ai ò zarchè da par tòtt... an i é saltè fōra gnanc una lumèga... solamānt sti fiûr culurè ch'i m fān schîv. Adès a bâvv da ste fusadén... chi sà s ai fōss un pās... Magāra!*

As mité a bâvver, tirānd só l'ācua con la lāngua ch'al parèva ch'al fōss una turbénna, però anc i pèss i s'èren mēss dscòst par stèr int al sicûr. Col stāmmg pèn d'ācua, la lōssa l'èra calè e al làuv, sānper pió stōff, as mité a zèzer par fèr un piślén. Al n'avèva gnanc srè i ûc' dal tòtt però, ch'al sinté vgnîr da luntān una vuslénna cèra e frāssca ch'la cantèva con algrî:

“Mè a sān cénna, mé a sān blénna,
la mî māmā l'ha fāt sta scufièna.
Sānza pōra a gîr pr al bòsc
ala nōna ai pôrt l aròst,
pān, susèzza e murtadèla
par la mî nunérina bèla!”

Al làuv al tiré sò àli uracc' parché a sentèr a dîr “aròst”, “susèzza” e “murtadèla” ai èra vgnò l'ācua cèra in bâcca; al s ardupé drî da un àlber e, con i ûc' cilubén in fassa par vaddri mèi, al ślumèva al sintîr. Ai èra una bèla fangénna con una mantlénna rāssa adòs, ch'la s'avsinèva śganbitlānd tōtta cuntānta e la tgnèva in man un zistén d'in dōvv ai vgnèva fōra un udurén ed murtadèla apanna tajè cal fèva sugnèr. Scuèsi scuèsi, al làuv al pèrs i sentiment: s'l avèss avò la fōrza ed tirères sò, al srèv saltè adòs ala ragazòla par magnèr la int un pcān, lî, al sò zistén e la mantlénna rāssa, mo l'èra tante dío dàbbel ch'al pinsé d'atirèr la pinénna int un tranèl, par psairla caturèr e pò magnèr la in pès e tranquèll.

Acse al se ślunghe par travèrs dal sintîr, fagànd fènta d'èser śvgnó col mustāz stramèz i fiûr.

Scufièna Rāssa, quasst l'èra al sàuranóm m dla ragazòla, la pinsé che cl animèl al stèss tòtt lóng par tèra par nasèr i fiûr e la gé:

- *Mo cum l é carén st'animèl ch'ai*

piès i fiûr... an pòl èser quasst al terébbil làuv che la mamà la m'ha arcmandé d'an avsinèr brîsa... – e quand l ai fò atais l ai gé – Bān dé bèl sgnāur!

- *Óu! lî-qué l'é pió ôrba che mé... la m'ha tōlt pr un sgnāuri* - al pinsé al làuv, ch'al n'èra gnanc tant inteligiānt.

- *Che bî fiûr, vaira? A vādd ch'iv pièsèn anc a vó! Im pièsèn dimónndi anc a mé...* - la continué Scufièna Rāssa.

Al làuv al fé un scāt par ciapèr la ragazòla, mo lî, svèlta cme una sanguattla, l'avèva apugè par tèra al sò zistén e la s'èra mēssa a cōjjer àl malgarétt e i pesalèt, scantarlānd. Al làuv, intardétt, al zarchèva un pretèst par psairla intraplèr, mo Scufièna Rāssa, sānza gnanc una brîsila ed pōra, la saltèva d zā e d là cm un grèll e la dscurèva a scāt lébber cōmm s la n'avèss aspté che cal mumānt lé, par fèr àl sò cunfidānz.

- *Bla, bla, bla... mo cûs'èla lî-qué da bacajèr? L'an s fairma pió!*

Scufièna Rāssa par zōnta, l'andèva sānper de pió dānter int al bòsc, parché la truvèva di fiûr sānper pió bî e la n se stufèva mēi ed cōjjern e, intānt, la ciacarèva... la ciacarèva: lî vî e lò drî.

Al làuv al stèva da sptèr al mumānt gióssst par saltèr adòs e, par fèr mèi, l andé in vatta a un maśgnān e, quand al véssst che la ragazòla la s'èra farmé par nasèr quèl, al s cazè zā par guanterla!

Mo pròpi in cal mumānt lé, Scufièna Rāssa la s livé in pî ed scāt e al làuv al ciapé una bōta bestièl int i marón, ch'al caschè in tèra straprilāndes pr al gran mèl.

- *Oh! Puvràtt... sîv caschè? V sîv fāt mèl?* - la gé Scufièna Rāssa, premurāusa.

- *Nāāāāāāāā* – ai arspundé al làuv con tōtta l'ironî ch'l'ai èra pusébbil – *i um pièsèn tant i fiûr, ch'am sān cazè zā da cla masaggna par vaddri mèi!*

- Cum a sî zivîl, vó! – ai arspundé Scufièna Rāssa, suridānd - Savîv? Ai piès i fiûr anc ala mî nōna ... ai ho d andèr pròpi da lî: l'é vècia e un pòc malandè, a vâg a fèri cunpagnî. Vlîv vgnîr anca vó? As divartān... a fān mrannda insāmm! La nōna la srèv cuntānta! La stā int una caslénna in fāndd al bòsc... ala fèn dal sintîr e an

i é inción ch'vâga mēi a truvèr la, fōra che mé... Vgnîv alāura?

- *Vai té par prēmna* – ai gé al làuv con i dént srè e con la pèrt scumachè strécca stra àl zanp – *mé a végnn stra un puctén.*

Scufièna Rāssa la mité al sò fāsdén ed fiûr culurè int al zistén e la s avié scantarlānd; ògni tant la s prilèva, scusānd la manénna par salutèr al làuv ch'al la guardèva śluntanères tòtt bûr, sānper con i marón in man, adulurè.

(fèn dla prēmna pèrt)

La siānza di nûster vîc'

Vidèrba (*Clematis vitalba*) – vitalba, clema tite, sorta di frutice dei boschi e delle siepi. In campagna e specie in montagna i medici empirici ne adoperano i fiori e le foglie bollite contro i mali cancherosi della bocca. Nella medicina popolare le giovani vette in decozione sono ritenute efficaci contro le malattie intestinali.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.*

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pānt dla Biānnda nómmer 82

Mais d avrèll dal 2009

Diretāur iresponsābil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dsègnn uriginèl:

Lupāmbbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitāza (Giorgio Serra)

Coretāur di sbāli: **Bertén d Sèra**

Strulgān eletrònic: **Āmos Lèli**

Spediziān: par pōsta, purtròp.

Abunamént par pōsta: almānc 15 € al ān.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

**Tòtt i scrètt in dōvv an i é brîsa indichè
l autāur i én ed Fausto Carpani.**

**Al dizionèri ed riferimānt par cāl paròl
ch'āli én difèzzil da capîr l é quasst:**

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIŚ - ITAGLIĀN

ITAGLIĀN - BULGNAIŚ

Pendragon, 2007

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amîg -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -

APRILE

Giovedì 23 ore 21	Teatro di Sasso Marconi: “Carpani e i sù amîg”. Serata di beneficenza.
Venerdì 24 ore 21	Festa de l’Unità a Porta Galliera (p.zza XX settembre): “Carpani e i sù amîg”

“ANTICHE PAGINE”

XV[^] mostra mercato del libro e della stampa antichi e del ‘900 da collezione
 Bologna, Chiostro e Biblioteca della Basilica di San Francesco
 Piazza Malpighi 9

Per informazioni: 051-232173

www.antichepagine.com

Venerdì 1 maggio, ore 14 – 19

Sabato 2 maggio, ore 9 – 19

Domenica 3 maggio, ore 9 – 14

MAGGIO

Giovedì 7 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): Marco Poli presenta “Bologna di ieri e di oggi” Fotoconfronti
Domenica 10 ore 16,30	Centro Sociale di Villanova di Castenaso: “Carpani e i sù amîg”
Venerdì 15 ore 21	Museo dell’Acqua dell’Oasi di Dosolo (Padulle): Fausto Carpani, Gigén Lîvra con l’aggiunta delle immagini di Giorgio Serra (Matitaccia)
Domenica 17 ore 21	Parrocchia di Padulle: “Carpani e i sù amîg”
Giovedì 21 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale organizzato da Fausto Carpani con la partecipazione di poeti. Conduce Oriano Orsi.

Associazione Culturale

IL PONTE DELLA BIONDA